

Izrael története 2

Segédanyag az írásbeli vizsgára

Kivonulás és pusztai vándorlás

- A kivonulás Biblia szerinti időpontja: i. e. 1445
- A bibliai kronológia kulcs évszámai (i.e.1867; 1445; 966; 605) és igehelyei (I.Kir.6:1; Gal.3:17), számegyenesen való elhelyezésük és magyarázatuk.
- Milyen három fő elmélet van a zsidó honfoglalással kapcsolatban? Hogyan kapcsolódik ehhez a kérdéshez Exod.12:40. (Értelmezd is az igehely kronológiai utalását.
- Sorolj fel legalább 3 érvet a kivonulás bibliai dátuma mellett!
- Idézz fel legalább egy olyan újszövetségi igehelyet, amely visszahivatkozik a kivonulás-honfoglalás tényére, megerősítve ezt a hagyományt.
- Mi a Merneptah-sztéle és hogyan kapcsolódik a zsidó honfoglalás kérdéséhez?
- Miért vezette Isten kerülő úton a népet Kánaán felé?
- Emelj ki a pusztai vándorlás állomásai közül három olyan eseményt, amelynek valamilyen lelki tanulsága is van. (A lelki tanulságot is foglald össze röviden.)
- Mi történt Kádes-Barneánál és mi lett ennek a következménye?
- Sorolj fel legalább három további lázadást Mózes ellen.
- Mi történt Baál-Peornál? Ki volt Bálám?
- Hol örökíti meg Mózes könyve az „áldás és átok” szövegét? Hol és mikor ismételték meg ennek felolvasását a nép előtt?
- Mózes mennyiben volt Krisztus előképe? (Igehellyel)
- Milyen hibát követett el Mózes, ami miatt nem mehetett be az Ígéret földjére? (Magyarázd meg, hogy mi volt a probléma azzal, hogy rácsapott a sziklára.- igehelyet is tudj a szikla-jelkép beazonosításához.)
- Magyarázd meg a „tüzes kígyók” jelkép értelmét. Hol hivatkozik vissza a pusztai vándorlásnak erre az eseményére és jelképére az Újszövetség?
- Mi történt Mózesrel a halála után? (Két újszövetségi igehely és annak magyarázata.)

Honfoglalás

- Miért éppen Kánaán lett az „Ígéret földje”?
- Kik éltek a zsidók előtt Kánaán földjén? (Igehellyel). Mit tudsz róluk? (Legalább 3-4 információ).
- Elemezd Gen. 15:13-16 verseit, különös tekintettel: a „gonoszság betelt” kifejezésre.
- Mit jelent a Bibliában a „kegyelmi idő” kifejezés?
- Kiket kellett megkímélnie a zsidóknak a honfoglalás során?
- Mi lehetett a célja annak, hogy Isten a kánaáni nép feletti ítéletét a zsidókkal hajtatta végre?
- A honfoglalás főbb hadmozdulatai (8 pontban)
- Mit tudunk Józsué jelleméről és előéletéről a Bibliai alapján?
- Milyen két főbb hibát követett el Józsué a honfoglalás alatt?
- Ki volt Ráháb és mire tanít az ő története?
- Emelj ki legalább két csodát a honfoglalás eseménysorozatából!
- Milyen eseményeket tudsz kapcsolni az alábbi földrajzi helyekhez: Nébó-hegye, Gilgál, Ebál és Garizim, Háczó, Siló, Timnath-Szerah
- Mik azok az Amarnai-levelek és hogyan kapcsolódnak a zsidó honfoglaláshoz?

Bírák kora

- A korszak általános jellemzése (legalább 5 jellemző)
- Elemezd Józ. 23:12-13 verseit.
- Mit jelent a teokrácia kifejezés?
- Ettől meddig tartott a Bírák kora Izraelben?
- Milyen funkciói voltak egy-egy bírának?
- Sorolj fel legalább 4 népcsoportot, amelyek ellenséges népként tűnnek fel a bírák idején. (Igehelyet is tudj hozzájuk kapcsolni.)
- Mit tud a filiszteusokról? (Legalább 5 információ)
- Sorolj fel legalább három kiemelkedő bírát ebből a korszakból.
- Ki volt a „jeleket kérő” bíra? Igehellyel együtt sorolj fel legalább három jelképet a bíra életéből.
- Milyen fokozatokon keresztül „építette le” Isten Gedeon seregét? Mi lehetett ezzel Isten célja? (Igehely).
- Ki volt az első király Izraelben? (Vigyázz, becsapós kérdés, mert itt a bírák korában történt meg ez először.)

- Hogyan értelmezhető Jefte történetében a leánya áldozata? (Igehellyel - legalább 3 érv amellelt, hogy nem emberáldozatról volt itt szó.)
- Ki volt a legerősebb és egyben leggyengébb bírása Izraelnek?
- Mit jelentett a nazireusi fogadalom (Igehellyel)
- Valóban Sámson hajában rejtett az ereje?
- Honnan tudjuk, hogy Sámson élete végén megtért és hithőssé vált? (Igehely)
- Mit jelent Bír. 17:6? Milyen céllal került ez az ismétlődő beszúrás Bírák könyvébe
- Milyen hibát követett el Éli és milyen következményei voltak ennek? (A válaszodban majd kapcsolod ide igehelyként: I.Sám.2:17-et és Róm.2:24-et)
- Mi történt Éli idején Ében-Ézerben?
- Mit tudunk a Biblia alapján Sámuel jelleméről? (2 igehely)
- Milyen tisztségeket töltött be Sámuel Izrael élén?
- Mi volt a királykérés ürügye és valódi oka?
- Elemezd a királytörvényeket (Igehellyel)
- Mik voltak a próféta-iskolák?

Egységes királyság kora

- Időben mettől meddig tartott az egységes királyság kora?

Saul királysága (i. e. 1050-1010)

- Saul pozitív jellemtulajdonságainak illusztrálására emelj ki legalább kettő eseményt igehellyel.
- Melyik esemény után jelentette ki Isten, hogy új királyt választott? (Igehely)
- Melyik esemény után nem látogatta meg többet Sámuel Sault, de bánkódott miatta? (Igehely)
- Hogyan viszonyult Saul Dávidhoz? (Igehelyekkel)
- Melyik esemény mutatta Saul teljes megsötétedését? (A válaszba foglald bele a következő igehelyeket: I. Sám. 28.fej. vö. V.Móz.18:10-12)
- Mutasd be pontokba szedve Saul jellemének fokozatos eltávolodását Istentől. (Legalább 4 esemény, vagy cselekmény igehellyel együtt.)
- Foglald össze röviden, hogy szerinted mi okozta Saul bukását.
- Mit tudsz az alábbi személyekről? Személyek: Jonathán, Góliát, Agág, Abner

Dávid királysága (i. e. 1010-970)

- Mi alapján választotta Isten Dávidot királlyá? (Igehellyel)
- Milyen lelki tanulságai vannak a Dávid-Góliát párharcnak? (Legalább 2)
- Sorolj fel legalább 3 olyan esetet igehellyel együtt, amelyek tanúskodnak Dávid és Jonathán barátságáról.
- Miért nem emelt kezét Dávid Saulra?
- Sorolj fel legalább két olyan esetet igehellyel, amikor Dávid megkímélte Saul életét.
- Milyen hibát követett el Dávid a második esetben és milyen hosszú távú következményei voltak ennek?
- Mit jelentett a „hebroni királyság”
- Milyen hibákat követett el Dávid Saul előli bujdosása idején? (Legalább 3 ismerete igehellyel).
- Sorolj fel Dávid pozitív uralkodói tettei közül legalább 3-at.
- Milyen csel segítségével foglalta el Dávid Jeruzsálemet? (Igehellyel)
- Elemezd Dávid legkirívóbb bűnét, a bűnbeesése menetét. (II.Sám.11. fejelet --- megkívánás --- paráznaság --- hazugság --- csel --- gyilkosság)
- Mindezek ellenére miért lehetett mégis Dávid Isten előtt „kedves férfiú”?
- Hogyan teljesedett be később, hogy Dávid „négy annyit adott” az ő bűnéért?
- Mit tudsz az alábbi személyekről? Személy: Mikál, Ákhis, Abigél, Joáb, Isbóset, Amnon, Absolon, Adónia, Bethsabé, Uriás, Nátán.
- Milyen történeti-régészeti emlékek (leletek) kapcsolhatók a Dávid-történethez? (Legalább 2)

Salamon királysága (i. e. 970-930)

- Miért Salamon lett Dávid utóda?
- Miért és kikkel szemben kellett Salamonnak keményen fellépnie uralkodása kezdetén?
- Mi mutatta Salamon alázatát az uralkodása elején (Igehellyel)
- Sorolj fel Salamon uralkodásának pozitív jellemzői közül legalább 4-et. (Igehellyel)
- Mit tudsz Salamon gazdaságpolitikájáról? (Legalább 3 információ pl. kereskedelem, adókerületek, rézérc bányászat)
- Mutasd be hogyan romlott meg Salamon jelleme (Legegyszerűbb a királytörvények segítségével, de a kulcs ige I.Kir.11:4)
- Honnan tudjuk, hogy a Biblia szerint Salamon megtért élete végén?

- Mi nyugözte le leginkább Sába királynőjét a Salamonnál tett látogatáskor?
- Milyen figyelmeztetést küldött Isten Salamonnak? (Lásd: I.Kir.11:9-13) És hogyan fogadta ezt az ítéletet Salamon? (Lásd.:I.Kir.11:40)
- Mi kapcsolja össze az alábbi három várost? (Igehely + kifejtés): Megiddó, Háczór, Gézer
- Mit tudsz az alábbi földrajzi nevekről? Timna, Ofir, Tírusz

(A kérdések nem feltétlen szó szerint ugyanígy lesznek megfogalmazva a vizsgáíven, de ugyanezt az ismeretanyagot kérik majd számon!)